

Slovo k povzbuzení na neděli 15. srpna 2021, na slavnost Nanebevzetí Panny Marie
Biblická čtení: Zj 11,19a; 12,1.3-6a.10ab; Ž 45; 1Kor 15,20-27a; Lk 1,39-56

Milé sestry, milí bratři,

když papež Pius XII. bulou *Munificentissimus Deus* („Nejvelkorysejší Bůh“) v roce 1950 vyhlásil Nanebevzetí Mariino jako článek katolické víry, součást Bohem zjevené pravdy, tedy jako dogma, odvolal se «na společnou víru církve, pastýřů i celého lidu, od starověku až dodnes, která ve stále jasnějším světle vnímala a chápala toto tajemství». A proto možná stojí za to si znovu – jako ostatně každoročně – nejprve připomenout právě postupné krystalizování přesvědčení o Mariině nanebevzetí a tím vlastně – aspoň nepatrně – celé dějiny úcty k Matce Boží a jejího duchovního bohatství. A pak snad nechat promluvit samo tajemství...

Úcta k Panně Marii, vzývání ji o přimluvu, provází církev vlastně již od nejstarších dob. Je doložitelná nejpozději od přelomu 2. a 3. století, ale možná je již i mnohem starší. Pokud totiž budeme – spolu s některými i moderními kritickými exegety – chtít číst v Mariinu chvalozpěvu *Magnificat* zaznamenaném v Lukášově evangeliu reflexi bohoslužebného života nejprvotnější křesťanské komunity, pak můžeme počátky mariánské úcty dokonce datovat někdy do konce století prvního, do doby samotného sepsání evangelia. Od počátku by tak již nejranější křesťané naplňovali Mariino slovo «budou mne blahoslavít všechna pokolení».

V každém případě se mariánská úcta od počátku rozvíjí zejména na místech, kde Panna Maria dle Nového zákona žila a byla, tedy v Nazaretu, Jeruzalémě a Betlému. Odtud také máme její první doložitelné doklady.

A právě na těchto místech postupně krystalizuje i přesvědčení i o podivuhodném konci jejího života: Že je Maria v nebi – podobně jako svatí mučedníci – , to bylo jasné od počátků úcty k ní. Postupně se ale začíná vyjasňovat, že jako Matka Boží, Nová Eva je přeci jen v nebi nějak „více“ než ostatní svatí. Že je v nebi – narozdíl od ostatních svatých – již i nyní se svým tělem, s tím, které dalo lidské tělo Božímu Synu. Že i ona je onou «ženou oděnou sluncem s měsícem pod nohama».

S tím souvisí i stále jasněji krystalizující předsvědčení, že i její smrt tak musela být podivuhodnější než smrt ostatních svatých, kteří umřeli tak či onak a jejichž ostatky se uctívají v kostelech a na pohřebištích, zatímco Mariiny ostatky zde nikde nemáme. Někdy od přelomu 4. a 5. století se tak začínají objevovat překrásné apokryfní spisy (chceme-li legendy) hovořící o konci Mariiny pozemské pouti.

Některé o tomto konci hovoří tak, že Panna Maria umřela a byla uložena do hrobu, odkud následně byla vzata s tělem i duší do nebe. Jiné zase, že nezemřela ale jen usnula a že přišli andělé a ve spánku ji vzali s tělem i duší do nebe. Další zase rozvíjejí, že těsně před jejím nanebevzetím Duch svatý dokonce svolal, přímo „přifoukl“ apoštoly ze všech končin země, aby se s Ježíšovou matkou rozloučili. A tak dále.

Není tudíž divu, že v téže době se tajemství konce života a oslavení Panny Marie v nebi začíná slavit i liturgicky, a to právě 15. srpna: Od 5. století nejprve v Jeruzalémě, ve století následujícím pak na celém křesťanském Východě a od 8. století i na křesťanském Západě, kde svátek dostává své dnešní jméno: *Assumptio Beatae Mariae Virginis*.

Je zajímavé, že liturgická slavnost a ani samo tajemství Mariina nanebevzetí, například narozdíl od jejího neposkvrněného početí, se nikdy ani na kritickém Západě nestaly nějak příliš diskutovaným teologickým tématem. Mariino nanebevzetí se nikdy nestalo *quaestio disputata*, předmětem ostrých teologických sporů, zda to tak je či není. A tak již dávno před vyhlášením dogmatu se tajemství Nanebevzetí Panny Marie zasvěcují kostely anebo starší, s jiným mariánským zasvěcením, se takto přesvěcují, konají se srpnové poutě, čím dál větší. Ostatně stačí vzpomenout jen na pár poutních míst Panně Marii Nanebevzaté zasvěcených; na Starou Boleslav, Svatou Horu, Týnský chrám či na Svatý Hostýn a na poutní tradici s nimi spojenou.

Skoro se tak mohlo zdát, že slavnostní vyhlášení Mariina nanebevzetí ani nebylo nutné, koneckonců tak také někteří argumentovali. Přesto je určitě dobře, že papež Pius XII., veden Duchem svatým, odpověděl «na naléhavé přání zbožného lidu», jak sám ve své bule zdůraznil, a Nanebevzetí Panny Marie jako jedno z tajemství katolické víry slavnostně vyhlásil. Přinejmenším ze dvou důvodů:

Jednak v Mariině nanebevzetí před celým Božím lidem nechal znovu zazářit veliké naději v nesmrtelnost a vzkříšení z mrtvých, křesťanské naději, že pro každého člověka, nechá-li se, je otevřeno nebe, kde může dojít radostného spočinutí u Boha, u Krista, spolu s Pannou Marií a všemi ostatními svatými.

A jednak proto, že na Mariině životě, na životě Nanebevzaté, se můžeme, máme učit, kudy cesta do nebe vede i pro nás obyčejné lidi. To čteme v samotném teologickém odůvodnění, proč vlastně k Mariinu nanebevzetí došlo, kde je jeho nejhlubší důvod: «Panna Maria po skončení své pozemské pouti s tělem i duší byla vzata do nebe» pro svou jedinečnou blízkost ke Kristu, neboť se stala nejen Matkou, ale i «věrnou souputnicí Božského Spasitele», a to od početí až pod kříž a čekání na seslání Ducha svatého.

A možná právě toto dvojí – povzbuzení v naději a víře ve vzkříšení mrtvých a povzbuzení k živému, blízkému a důvěrnému vztahu s Pánem Ježíšem – je stále tím, čím by k nám dnešní slavnost měla promlouvat. Nejen v roce 1950, v čase po přežití hrůze obou světových válek a stále rychleji pokračující sekularizace, ale i dnes, v době tak složité a pro mnohé opravdu těžké...

Nechme se proto dnešní slavností radostně oslovit a nechme se oslovit i snad nejpodstatnější charakteristickou Mariiny blízkosti Kristu vedoucí ji do nebe, charakteristikou vyjádřenou jejími vlastními slovy chvalozpěvu *Magnificat*: «jsem služebnice Páně, ať se mi stane podle tvého slova». Nechme se oslovit Mariinou pokorou.

Jestliže pýcha je kořenem všech našich hříchů, a tak cestou do pekel (metaforicky i doslovně), pak pokora je počátkem všech ctností a začátkem nebe (taktéž metaforicky i doslovně), již zde na zemi a jednou v plnosti na věčnosti.

A kéž je to možná právě naše přiznaná lidská slabost – tak rozdílná od Mariiny svatosti – , jež nám k pokoře pomůže. Nejsme svatí, mnozí opravdu ne, a tak buďme aspoň pokorní, před Bohem i před druhými lidmi. Zkusme být pokorní, anebo aspoň pokornější a tím bezpochyby i pravdivější, abychom mohli být Boží milostí ospravedlněni a abychom méně ubližovali jedni druhým. Pýcha je kořenem zla, pokora pramenem dobra...

Bez Mariiny pokory by nebylo asi ani její nanebevzetí, bez našeho zpokornění nemůže být na zemi vůbec nic skutečně dobrého.

Co však zpokornění před Bohem i před lidmi pro každého z nás konkrétně znamená, na to necht' s Boží pomocí zkusí přijít každý z nás sám. A hlavně, každý z nás ať opravdu zpokorní, k radosti Boží, svého okolí i své vlastní. Na přímluvu Panny Marie Nanebevzaté, pokorné služebnice Páně...